

Izložba knjiga Dva veka A. S. Puškina – Glasovi Puškinove muze

Glasovi Puškinove muze*

Puškin se s razlogom smatra velikim početkom ruske klasične književnosti XIX veka. On je to po mnogo čemu: pre svega, po izuzetno visokoj vrednosti svojih dela, zatim po tome što predstavlja svojevrsnu sintezu ukupnog traganja ruske književnosti XVIII i početkom XIX veka da nađe sopstveni put razvitka ruske klasične književnosti. Po uticaju koji je izvršio na celokupnu rusku književnost u najrazličitijim vidovima, od tematike do jezika i književne forme, od lirске poezije, preko drame, do proze, Puškin je udario temelje svemu onome što će se dogoditi posle njega.

Puškin je s puno smisla i osećanja pokazao koliko su na njega delovale najprogresivnije evropske ideje XVIII i XIX veka. On je izuzetno zanimljiva drama ruske književnosti. U njegovom delu ogledaju se ideje prosvete, ideje burnog romantizma Bajronovog tipa, ideje novatorskih traganja za novim izrazom, nezadovoljstvo postignutim. Posebno je velika Puškinova zasluga u stvaranju ruskog književnog jezika kao sredstva izražavanja složene vizije života. Tu su sva pojedinačna traganja do njega našla svoj puni izraz i u isto vreme omogućila Puškinu da to traganje dovede do savršenstva i da ga pretvori u veoma snažan poduhvat.

Od prvih lirskih pesama mladića od talenta, do poslednjih najzrelijih dela, Puškin je umeo celovito da izrazi i uskladi subjektivno osećanje sveta sa objektivnim kretanjem života. Tako su se psihološko subjektivno i životno objektivno u njegovom delu proželi do te mere da se on s pravom može nazvati "pesnikom stvarnosti". Stvarnosti shvaćene znatno dublje i složenije nego što se to obično čini. Objektivna i subjektivna stvarnost kod njega su jedno i nedeljivo, u centru te stvarnosti nalazi se pesnik sa svojim talentom. Puškin se odlikuje još jednom retkom, samo njemu svojstvenom osobinom: umeo je da daje neobičnu poetičnost svemu čega se dotakao – od visokog, isključivog i neobičnog, do običnog, jednostavnog, svakodnevnog. Čega se god dotakao, oživelo je pod dejstvom njegovog talenta. Kroz apstraktne ideje, kao i kroz materijalni predmetni svet, strujala je neobična poezija ako ih je doticao Puškinov talenat.

Puškinovo stvaralaštvo u najvećoj mogućoj meri sadrži složenu viziju sveta. U toj viziji život je duboko kondenzovan, svestrano shvaćen i umetnički snažno doživljen i uobličen. Puškin je doneo svojim pesmama, dramskim tekstovima, romanom u stihovima, svojim proznim delima ogromno bogatstvo ideja, dubinu osvetljavanja suštinskih pitanja čovekovog postojanja, viđenog iz perspektive čoveka prve polovine XIX veka i sa područja koje je tek ulazilo u evropski kulturni i istorijski univerzum. Puškinovo delo je umetnička enciklopedija ruskog duha jedne značajne epohe, enciklopedija misli, osećanja, dilema, oscilacija, smelosti, uspona i kolebanja. On je jedna od najznačajnijih pesničkih i intelektualnih pojava koje je Rusija podarila svetu. Njime ruska kultura izlazi na široke puteve opšteljudskog traganja za smislom čovekovog postojanja. Od njega počinje vrtoglavi i nezadrživi uspon ruske kulture. U Puškini i njegovom stvaralaštvu kao u fokusu ukrštaju se sva ruska traganja, grcanja, posrtanja, mucanja kroz čitav XVIII vek sa uzletima koje je XIX vek doneo, a XX u dramatičnoj formi nastavio. On je u sebe upio sve najbolje i najtrajnije u ruskoj tradiciji i ogromno iskustvo svetske kulture sjedinio s ruskim nacionalnim genijem.

Puškinovo mesto je u istoriji i savremenosti. U njegovom delu je amalgamisano i stvaralački sintetizovano sve do čega je evropska literatura došla, sve do čega se domogla ruska književnost i sve što je ponudio narodni stvaralački genije. Sve je to oplemenjeno jednom neobično obdarenom ličnošću. Puškin nije ni klasicist, ni romantičar, ni realist – on je sve to u isto vreme. U njegovom delu su prisutne ruske i evropske klasicističke tradicije, i tematski i u pesničkom izrazu, u njegovoj poeziji se oseća nezadrživi ritam evropskog romantizma

aktivističkog tipa sa retkim ali značajnim primesama meditativnosti, u njegovom opusu prevaziđene su sve jednostranosti. On je afirmisao jedan od osnovnih principa velike umetnosti: umetnik je neprekidno i trajno suočen s obiljem i bogatstvom života, on je stalno u unutrašnjem dodiru s večnim, neprekidno je usmeren ka traženju odgovora na večna "prokleta pitanja" čovekovog bitisanja. Sve to mu je obezbedilo posebno mesto u ruskoj književnosti. U kasnijem razvoju na njega će se pozivati kao na svog rodonačelnika sve struje i svi pravci. Od realista u najneposrednijem i najdirektnijem značenju te reči, do modernista i "čistih" pesnika svi su njega smatrali svojim osloncem i uporištem. On je u pravom smislu reči svojevremen, što znači da je i savremen.

Ovu izložbu su pripremile više bibliotekarke našeg Fakulteta Slavica Nestorović Petrovački i Gordana Vilotić. Učinile su to znalački i ljupko na ženski način. Time su naglasile liričnost Puškinovog dela.

Prof. dr Vitomir Vuletić

* Preuzeto iz: Slavistika (Beograd). – YU ISSN 1450-5061. – Knj. 4 (2000), str. 324-325.